

Posudek oponenta diplomové práce

Studentka: Michaela Vostatková

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Oponent: Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.

Název diplomové práce: Estetická zkušenost přírodního prostředí u Yi-Fu Tuana a Ronalda Williama Hepburna

Michaela Vostatková se ve své diplomové práci zabývá velice zajímavým a (nejen) pro současnou estetiku závažným tématem. Dá se říci, že předkládaná diplomová práce je příspěvkem ke zkoumání toho, jakým způsobem se estetická problematika a estetické postřehy dostávají do problematiky, kterou se zabývají jiné vědní obory než estetika. Konkrétním tématem je porovnání myšlenek o estetických kvalitách našeho prostředí, tak jak se implicitně objevují v díle geografa Yi-Fu Tuana a explicitně v estetických úvahách Ronalda Williama Hepburna.

Diplomová práce je členěna do tří částí. V první autorka představuje kontext, v rámci kterého bude myšlenky zkoumat – environmentální estetiku. Druhá, nejrozsáhlejší část je věnována představení esteticky relevantních momentů v díle Yi-Fu Tuana a třetí část pak estetické teorii Ronalda Hepburna. Pokud se detailněji podíváme na členění druhé a třetí kapitoly, uvidíme, že se autorka nesnaží pouze za sebou představit Tuanovy a Hepburnovy a následně je porovnat, ale snaží se ke komparaci přistoupit aktivnějším způsobem. To je vidět především na druhé kapitole, která je rozdělena do čtyř podkapitol. První představuje stručný vývoj Tuanových úvah, druhá nám představuje jeho pojetí pojmu topos a topofilie, v rámci kterého se objevují i úvahy o estetických aspektech míst, ve kterých žijeme. Třetí kapitola již nabízí konkrétní rozbor jednoho z klíčových faktorů při estetickém posuzování našeho prostředí – roli imaginace – a to jak v kontextu Tuanových tak Hepburnových úvah. Tyto úvahy jsou navíc velice vhodně podpořeny představením Bachelardova pojmu snění, který úzce souvisí s Tuanovou koncepcí. Čtvrtá kapitola je pak věnována pro estetiku neméně důležitému pojmu – pojmu krajina. I v této podkapitole pak autorka jednak představuje Tuanovy názory, jednak je konfrontuje s Hepburnovými úvahami a úvahami dalšího z vlivných environmentálních estetiků, Allena Carlsona. Toto velice intuitivní konceptuální členění diplomové práce by autorce umožňovalo provést opravdu funkční komparaci Tuanových a Hepburnových koncepcí. Ve vlastní realizaci kapitoly však bohužel tento nabízející se potenciál nevyužila. Místo toho, aby autorka postupně představovala Tuanovu koncepci místa, roli estetických kvalit v koncepci tohoto místa, různá pojetí pojmu estetický, tak jak se v jeho díle objevují a pokusila se objasnit jejich vztahy, které by dále komparovala s příslušnými místy v Hepburnových úvahách, autorka spíše předkládá různé pasáže z děl obou autorů a díla Allena Carlsona a propojuje je způsobem, který zohledňuje spíše logiku textů Allena Carlsona či Ronalda Hepburna, než kontinuitu Tuanových myšlenek, o kterých by měla být v kapitole především řeč. Na s. 30 tak například autorka tvrdí: „V této kapitole se pokusíme zaměřit na Tuanovo vnímání okolní přírody jako široké palety rozličných vjemů, které však podle Carlsona postrádá jakákoliv omezení a zdůraznění, díky kterým nabývá naše zakoušení přírodního prostředí hlubšího významu či významnosti. K tomu, abychom lépe pochopili, proč Carlson Tuanův přístup k oceňování přírody kritizuje, musíme nejdříve nahlédnout, jak onen problém správného estetického oceňování přírodního prostředí řeší americký filozof a estetik Allen Carlson.“

Nebylo by více logické nejdříve propojit Tuanovy vlastní charakteristiky místa a jeho estetického charakteru a teprve následně předvést Carlsonovu kritiku? Jako kdyby se autorka na některých místech příliš nechala strhnout proudem samotných textů a nedokázala vyjít mimo ně a pohlédnout na jejich vztahy. Proto asi též na s. 42 dokládá výklad Tuanova pojetí symbolů Hepburnovým citátem. Kvůli

tomuto postupu však Tuanova koncepce získává poněkud roztráštěnou podobu a do jisté míry je rozpuštěna v Carlsonově a Hepburnově koncepci. Na s. 22 autorka například tvrdí: „Zaměříme-li se totiž na způsoby, skrze něž lidé reagují na své okolí, jsou specifické tím, že se liší od pouhého prchavého vizuálního či estetického oceňování, a to právě tělesným kontaktem.“ Máme tu tedy estetické oceňování jako prchavý zážitek. Na s. 23 autorka uvádí, že stabilnější estetické vnímání krajiny je podle Tuana spojeno s jakousi vědeckou zvědavostí, na s. 34 zdůrazňuje potřebu otevřeného dětského přístupu a na s. 57 pak tvrdí: „Vnímání prostoru a jeho následná interpretace je základním předpokladem, abychom dokázali získat k určitému místu emoční vztah, k čemuž je podle Tuana důležitá i estetická dimenze místa.“ Zde již není estetické oceňování charakterizované jako prchavý zážitek, ale je předpoklad hlubšího vztahu k určitému místu. Nebylo by zajímavé a užitečné pokusit se tyto různé charakteristiky vzájemně uspořádat? Autorka by se o to mohla pokusit v rámci obhajoby. Také by mohla vysvětlit Tuanovo pojetí smyslové zkušenosti. Na s. 57 totiž autorka tvrdí: „Vnímání místa má tedy podle Tuana dva významy: vizuální či estetický a další smyslový, neboť ke skutečnému poznání místa je důležitá nejen jeho schopnost upoutat náš zrak, ale současně vyžaduje i těsnější kontakt a delší dobu pro sžívání se s ním, čili je zapotřebí i zapojení dalších našich smyslů a získávání zkušenosti s místem.“ Spojuje tedy na tomto místě Tuan estetické oceňování pouze se zrakem? Toto pojetí by se však vylučovalo s multisensorickým estetickým přístupem, o kterém autorka mluví třeba na straně 34.

Celkově práci hodnotím jako zajímavou, **doporučuji ji k obhajobě** a navrhuji ji klasifikovat jako **velmi dobrou**.

V Českých Budějovicích 16. 6. 2014

Martin Kaplický